

TOTTELEVAISUUSKOELIIKKEIDEN OPETTAMINEN, osa 2

Päivitetty 6.1.2005

Koska kyseessä on tottelevaisuuskokeiden liikkeiden opettaminen, seuraavat koulutusohjeet perustuvat koiran vapaaehtoiseen oppimiseen, ei pakotteiden käyttöön. Olen itse viime aikoina käyttänyt opetusvaiheessa apuna naksutinta koiran vapaaehtoisen oppimisen vahvistamiseen. Seuraavaan on koottu vain muutamia esimerkkejä erilaisista liikkeiden opetustavoista.

Jotta tällaisen menetelmän käyttäminen onnistuu, se vaatii, että koira on ohjaajansa hallinnassa, toisin sanoen se on saanut asianmukaisen tapakasvatuksen ja koiran ja ohjaajan suhde on kunnossa. Kilpailutottelevaisuuden harjoitteluun ei sotketa pahojen tapojen korjaamista tai muuta tavalliseen tapakasvatukseen kuuluvaa - ne tehdään aivan erikseen ja täysin toisilla tavoin.

Usein minulle sanotaan, että koira yrittäessään tehdä oikein ja saada palkkio oppii jo virheellisen toiminnan. Tämän takia sen ei anneta yrittää, vaan koira laitetaan tekemään oikein pakotteita hyväksikäyttäen. Oma kokemukseni on, että koira muistaa nopeammin ja kauemmin asian, kun se itse on saanut vapaaehtoisesti yrittää ja se on palkittu tästä yrityksestä. Silloin se yrittää entistä enemmän itse eikä vain jättäydy ihmisen ohjattavaksi. Menetelmä voi vaatia koirakohtaisuus huomioon ottaen ehkä enemmän koiran auttamista tekemään oikein. Ennen kaikkea se vaatii myös ohjaajalta uudenlaista asennoitumista, aikaa ja kärsivällisyyttä.

Sivulletulo

Koiran huomion herättämiseksi voidaan käyttää itselle mieluista sivulletulokäskyä merkiksi siitä, että pian tapahtuu jotain, toisin sanoen kyseistä käskyä seuraa aina jokin uusi käsky. Koira opetetaan pitämään hyvää kontaktia, mutta myös kärsivällisyyttä kontaktin ylläpitoon ja odottamiseen ennen seuraavaa käskyä. Jos koiran huomio herpaantuu, siirrytään askel eteen tai sivuun ja taas uusi sivulletulokäsky. Koira palkitaan, kun se siirtyy ohjaajan vasemman jalan viereen istumaan. Koira oppii odottamaan pidempäänkin, milloin seuraava käsky tulee ja kykenee heti toimimaan annetun käskyn mukaisesti. Koira opetetaan alusta alkaen tulemaan mahdollisimman lähelle ja oikeaan asentoon.

Istuminen - paikalla istuminen

Istuminen on olennainen osa hyvin monessa tottelevaisuuskokeen liikkeessä. Olen aiemmin aloittanut omien koirien kohdalla tottelevaisuuskoulutuksen juuri tästä liikkeestä. Nykyisin sen sijaan opetan ensimmäiseksi paikallaan seisomisen. Paikallaan istumassa pysyminen on oikeastaan kaiken koulutuksen peruspilareita. Tästä asennosta kaikki liikkeet alkavat ja siihen myös loppuvat. Koiralle opetetaan jo aivan pennusta pitäen, että paras paikka on ohjaajan vasemman jalan vieressä istumassa.

Tavallisimmat perusvirheet ovat, että koira istuu varovasti tai vinoon tai ei lainkaan. Käskystä istuminen on tavallisesti ensimmäinen asia, jonka ihminen opettaa koiralleen. Yksi tapa itsensä ymmärrettäväksi tekemiseksi on käyttää apuna makupaloja ja käsieleitä. Harjoittelu aloitetaan kotona sisällä ja sitä toistetaan usein. Viedään käsi ylös-taaksepäin koiran kuonon edessä. Jos koira yrittää hyppimällä tai raapimalla saada makupalaa, odotetaan kärsivällisesti, että koira rauhoittuu ja lopulta se istuu.

Ohjaajan on oltava tarkkana, että koira ei ehdi nousta seisomaan ennen makupalan antamista. Toisin sanoen on tunnettava koiransa ja osattava lukea sen viestintää. Koiraa keuhataan, kun se istuu paikallaan ja vasta sitten annetaan makupala. Paikalla istumassa pysymisen aikaa ei saa lisätä yhtä aikaa etäisyyden kanssa vaan vähitellen, askel kerrallaan. Kun koira on oppinut istumaan paikallaan, kun sen luota poistutaan suoraan, se opetetaan pysymään istumassa, vaikka sen luota poistuttaisiin eri suuntiin, myös taakse.

Taluttimesta nykäisemisen, väkisin istumaan painamisen tai kädellä läimäyttämisen seurauksena koira oppii pitämään käskystä istumista epämiellyttävänä, jonka takia istuminen hidastuu. Koira ohjataan jo alusta alkaen siten, että se aina istuu suorassa ohjaajan vasemmalla puolella. Paikalla istumista voi harjoitella niin pian kuin koira on oppinut reagoimaan sanalliseen "istu"-käskyyn hyvin. Koira keuhataan koko ajan. Itse käytän lempeää "istu"-käskyä kehumiseen, koska haluan vahvistaa koiraa, että se toimii oikein. Samaa menetelmää, makupala kädessä koiran pään yläpuolella, käytetään myös parantamaan jo valmista istumista.

ALOKASLUOKKA

Luoksepäästävyys

Alokasluokan ensimmäinen liike on luoksepäästävyys. Tämä on ainoa tottelevaisuuskokeen liike, joka on pakollinen. Koira istuu löysässä taluttimessa ohjaajansa vasemmalla sivulla olematta käskyn alla ja tuomari tulee tutkimaan sitä, jotkut tuomarit katsovat koiran hampaat.

Tutkimista ja hampaiden katsomista aletaan harjoitella pentuna ihan samalla tavalla kuin koira on opetettava, että sen kynnet täytyy joskus leikata ja korvat puhdistaa. Kun koira on vanhempi, vaaditaan, että sen on istuttava rauhallisena paikallaan, kun ohjaaja itse katsoo sen hampaat. Koiran pentu- ja nuoruusaikana voidaan hyödyntää ystäviä ja tuttavvia apuna aina sopivan tilaisuuden sattuessa kohdalle. Aluksi koiran hampaiden katsominen on hyvin lyhytaikainen tapahtuma, joka päättyy aina siihen, että hampaat katsanut henkilö antaa koiralle makupalan.

Koiran on opittava hyväksymään, että sitä tutkitaan ja sen hampaat katsotaan, mutta koiran on yhdistettävä se makupalaan. Mikäli koira vastustelee jollain lailla, ohjaaja sanoo koiralle, että sen on pysyttävä paikallaan. Seuraava vaihe on, että tuttava saa katsoa koiran hampaat ulkona ja vähitellen ympäristössä, jossa on häiriöitä ympärillä. Mitä enemmän katsojia vaihdellaan sitä parempi. Koiralle opetetaan jokin sana, esimerkiksi "hampaat", jolloin koira oppii tietämään, mitä seuraavaksi tapahtuu ja tilanne ei tule sille yllätyksenä.

Koira ei saa kokea, että vieras määrää ja ohjaaja pysyttelee taka-alalla eikä suojele koiraa tuntemattomilta ihmisiltä. Sen tähden vain ohjaaja korjaa koiraa, mikäli se on tarpeen. Hampaiden katsomisessa esiintyvät aggressiot johtuvat suureksi osaksi pelosta. Koiralla ei ole luottamusta tilanteeseen ja se ei luota myöskään ohjaajaansa. Kun koira luottaa ohjaajaansa täysin, se tietää, että sitä ei koskaan aseteta vaaralle alttiiksi. Tässä liikkeessä juuri ohjaajalla on suuri merkitys. Henkilö, joka tutkii koiran hampaat, on koko ajan erittäin ystävällinen ja palkitsee anteliaasti makupaloilla.

Mikäli koira pelkää tai osoittaa aggressiivisuutta, toimenpiteet on aina harkittava koiran mukaan.

Paikalla makaaminen

Alokasluokassa paikallamakuu-aika on kaksi minuuttia ja ohjaaja seisoo noin 20 metrin päässä kasvot kohti koiraa. Muissa luokissa ohjaaja menee näkösuojaan. Avoimen luokan paikallamakuu-aika on kolme minuuttia ja voittajaluokan neljä minuuttia. Erikoisvoittajaluokan paikallaolo aika on myös neljä minuuttia, mutta liikkeen aikana liikkeenohjaaja kävelee kaksi kertaa koirien välistä.

Maahanmeno

Koira opetetaan ensin menemään nopeasti maahan. Alkuopetus tapahtuu rauhallisessa häiriöttömässä paikassa, jossa koiran keskittymistä ei mikään häiritse tai keskeytä. Yksi tapa opettaa maahanmeno on sanoa valittu käskysana esimerkiksi "maahan" ja käsi, jossa on makupala, on jo valmiina odottamassa maassa koiran edessä. Koira palkitaan välittömästi, jos se menee nopeasti maahan. Tätä toistetaan muutamia kertoja kerrallaan useiden päivien ajan.

Jos koira hidastelee, koiraa voidaan riehuttaa hieman ja yrittää uudelleen. Liikettä vaikeutetaan vähitellen siten, että koira saa palkkion vasta, kun se on mennyt nopeasti maahan. Jos alusta alkaen odotuttaa koiraa palkkion antamisessa, se ei ymmärrä, että itse maahanmeno on tärkeää ja se asia, josta palkkio saadaan.

Kun koira näyttää ymmärtäneen käskysanan, apuja vähennetään. Käsiele jää kerta kerralta ylemmäs, kunnes koira osaa mennä pelkästä käskystä maahan. Käden on oltava tyhjä siinä vaiheessa, kun eletä vähennetään, muuten koira on kiinnostunut vain kädestä eikä se kuuntele käskyä. Tämä vaihe vaatii eniten aikaa ja kärsivällisyyttä.

Erityisen tärkeää on oma käyttäytyminen. Itselläni on paha tapa hieman kumartua pienikokoista koiraani

kohden, kun annan käskyn, jolloin herkkä koira voi tulkita eleen uhkauseksi ja menee hitaasti maahan osoittaessaan rauhoittavia signaaleja. Kaikenlainen oma sanaton viestintä on karsittava mahdollisimman pian pois. Pitkä käskysana hidastaa koiran toimintaa, joten käytän itse lyhennettyä "mai" versiota sanasta.

Paikallaolo

Paikallamakuuliike opetetaan osissa ja edelleen ensin rauhallisessa paikassa. Koira käsketään maahan ja jäädään seisomaan sen viereen. Koiraa kiitetään rauhallisella äänellä, mutta se ei silti saa nousta ylös. Ensimmäinen paikallaolo on hyvin lyhyt. Koiran kanssa harjoitellaan hetki jotain muuta ja otetaan paikallaolo lopuksi uudestaan. Tavoite on, että koiralle ei koskaan opetusvaiheessa anneta edes mahdollisuutta nousta ylös. Ohjaajan on siten oltava hyvin tarkkaavainen ja luettava koiransa viestintää huomatakseen, milloin se mahdollisesti alkaa näyttää ylösnousemista ennakoivia signaaleja. Jos vahinko pääsee tapahtumaan ja koira nousee, ei toruta eikä palkita koiraa, vaan jatketaan rauhallisesti siitä, mistä koira keskeytti liikkeen.

Palkitsemistapaan ja –paikkaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Vahvistetaan sitä, että koira makaa maassa ja palkkio annetaan makaavalle koiralle alhaalta päin. Ylhäältä päin antaminen vain houkuttelee koiraa nousemaan ja silloin toimintamme on virheellistä. Jos palkkio annetaan aina ylhäältä oikealta, se saa koiran nousemaan ja houkuttelee koiraa siirtymään poikittain eteemme. Ei kannata tehdä liikkeestä koiralle turhan vaikeaa heti alusta alkaen, koska se vain tuo mukanaan ongelmia.

Opetuksessa edetään hitaasti ja asteittain. Kun koira makaa rauhallisena ohjaajan seistessä vieressä, sen eteen siirrytään seisomaan. Välimatkaa lisätään hitaasti, askel askeleelta. Koira käsketään maahan, mennään sen eteen, palataan heti takaisin ja annetaan makupala. Peruutetaan jälleen pois koiran luota ja palataan antamaan makupala. Koira oppii makaamaan luottavaisena, että se pian taas saa makupalan. Koira oppii pitämään ohjaajan paluuta mukavana asiana. Samoin on ajan kanssa. Kahta vaikeaa asiaa ei pidä yrittää opettaa samanaikaisesti: välimatkaa ja pidentyvää aikaa. Kun koira makaa rauhallisena, vaikka ohjaaja seisoo sen vieressä 5 minuuttia, voidaan aloittaa etäisyyden harjoittelu.

Kun koira varmasti osaa liikkeen, sitä kielletään lempeästi valitulla kielto-sanalla haistelemasta maata, syömästä ruohoa tms. Tämä sen takia, että kun koira keskittää huomionsa lyhyeksi ajaksi muuhun, se unohtaa, mitä se teki juuri ennen kuin se esimerkiksi söi ruohoa, jolloin koira nousee ylös hajamielisuuttään.

Paikallaolo ryhmässä

Ensimmäinen ryhmässä paikallamakuu otetaan sellaisten koirien kanssa, jotka todella osaavat pysyä paikallaan. Liike on nyt vaikeampi koiralle, joten harjoittelussa pitää palata taaksepäin ja seistään oman koiran vieressä, vaikka muut jättävät koiransa makaamaan ja poistuvat niiden luota. Seuraavalla kerralla voi mennä koiran eteen seisomaan tai kiertää sen ympäri. Koskaan ei saa laittaa kahta aloittelijaa vierekkäin. On aivan turha ottaa tällaista riskiä, koska joka kerta, kun koira nousee, se oppii, että nouseminen on mahdollista. Jos koira yrittää nousta - siis ei ole vielä noussut - sanotaan ensin tiukasti kielto-sanana, esimerkiksi "ei" ja sitten normaalisti "maahan".

Koirat ovat hyvin tarkkoja liikkumissuunnista. Takaisin palaamisessa herkkä koira saattaa kokea uhkavaksi, kun sitä kohti mennään suoraan. Tällaisen koiran kohdalla otetaan kiintopiste koirasta sivuun, vilkuillaan hieman ympärille ja kuljetaan pari askelta vinoon koirasta. Toistetaan käytettyä käskysanaa, esimerkiksi "paikalla", kun tullaan lähelle koiraa, jotta se ei opi ennakoimaan ohjaajan sivulle tulemistä ja se samalla tietää tekevänsä oikein. Mennään kyykkyy, taputetaan koiraa rauhallisesti ja annetaan makupala sekä toistetaan käsky "paikalla".

Tämän jälkeen nousetaan itse ylös, odotetaan muutama sekunti ja käsketään koira istumaan tai vaihtelevasti vapautetaan koira suoraan maasta. Toivottavaa on, että koira pitää tässä vaiheessa kontaktia ohjaajaansa koko ajan, jolloin se myös kuulee, mitä sille sanotaan sen sijaan, että se keskittyisi katselemaan ympärilleen.

Paikallaoloa on harjoiteltava erilaisissa paikoissa, sääolosuhteissa ja alustoilla. Myös aikaa ja välimatkaa vaihdellaan. Ohjaajan on voitava liikkua ja puhua, mutta silti koiran on maattava paikallaan, kunnes toisin

käsketään. Samoin kannattaa myös kilpailutilannetta ajatellen ennakoida mahdollisia häiriöitä, esimerkiksi toinen koira lähtee vierestä. Oma koira täytyy opettaa pysymään paikallaan, vaikka viereinen koira kutsuttaisiin luokse tai ympärillä olisi mitä tahansa hälinää ja liikehdintää.

Paikallaolon opettamisessa ja vahvistamisessa voidaan hyödyntää arkielämän tilanteita, mutta tällöinkin on aina muistettava palkita koira. Palkinnon ei tällöin tarvitse välttämättä olla makupala tai lelu. Kun olen lähdössä ulos lenkille, komennan koiran maahan, kunnes saan ulkoiluvaatteet päälleni. Koiralleni riittää palkinnoksi, että se pääsee lenkille mukaan. Tällöin harjoitus vahvistaa myös kontaktia, kun koiran on ensin katsottava minua - pyydettyä lupaa - päästä mukaan.

Ongelma

Yleisin ongelma on, että koira nousee ja liikkuu paikallaolon aikana. Syynä tähän on usein, että liikkeen opettamisessa on hosuttu ja vaikeusastetta nostettu liian nopeasti. Koira voi tuntea itsensä epävarmaksi tai se ei ehkä lainkaan ymmärrä, mitä siltä toivotaan.

Jos paikallaolon opetuksessa on edetty liian nopeasti, palataan harjoittelussa taaksepäin ja vahvistetaan koira, että se tekee oikein, kun se makaa paikallaan. Jos koira aristelee tai pelkää vieraita koiria ympärillään, harjoitellaan sellaisten koirien kanssa, jotka osaavat liikkeen ja jotka koira tuntee ja joita se ei pelkää. Kun koira on käsketty maahan, mennään siitä vain muutaman metrin päähän. Koira kehutaan rauhallisesti koko ajan kuin se makaa. Koiran luottamusta siihen, että se tekee oikein, lisätään palaamalla joskus sen luo ja hyväilemällä sitä rauhoittavasti.

Taluttimessa ja vapaana seuraaminen

Koiran on mahdotonta katsoa ylös ohjaajaa kasvoihin ja olla samanaikaisesti tarkkaamaton, myöhästyä käännöksissä tai jätättää. Vapaana seuraamisen opettaminen vie paljon aikaa, jos koiran halutaan oppivan sen kunnolla ja perusteellisesti. Myös sen takia harjoitellaan vain yhtä asiaa päivässä. Ensin opetetaan vapaana seuraaminen ja sitten tehdään samat kiemurat, mutta koira on kytkettynä, toisin sanoen taluttimessa seuraaminen on silloin jo valmis liike.

Monet ohjaajat perustavat kaiken yhteydenpitonsa koiran kanssa taluttimeen. Kun opetus aloitetaan ilman talutinta, ohjaajan on pakko käyttää hyväkseen kaikki olemassa olevat voimavaransa, kärsivällisyytensä ja mielikuvituksensa. Menetelmä tosin vaatii, että ohjaaja joutuu tekemään enemmän työtä liikkeen eteen, mutta vastalahjaksi hän saa iloisemman lopputuloksen kuin perinteisellä oikotien käyttämisellä eli taluttimella nykimisellä. Lisäksi kontakti ohjaaja - koira paranee koko ajan.

Opetus aloitetaan kotona keittiössä tai kotipihalla, kuitenkin täysin häiriöttömässä paikassa. Liikkeen opetus aloitetaan kontaktiharjoituksilla. Kun koira on jo oppinut sivulletulon, sille opetetaan, että ohjaajan vasenta jalkaa kannattaa seurata.

Katsekontakti

Kun koira on käsketty sivulle istumaan ja jostain syystä katsoo ylös silmiin, se palkitaan. Itse ollaan mahdollisimman eleetön ja välinpitämätön. Koiralta ei vaadita sanallisesti tarkkaavaisuutta tai katsomista, koska koiran on itse keksittävä, mitä pitää tehdä, jotta se saa palkkion. Aluksi ollaan erittäin anteliaita palkkaamisessa, sitten odotetaan muutama sekunti pidempään ja aikaa pidennetään vähitellen. Tavoitteena on koira, joka työskentelee aktiivisesti, jotta ohjaaja saisi palkita sen. Jos koira ehtii katsoa välillä pois päin, sitä ei palkita: se palkitaan vain herpaantumattomasta katsekontaktista. Tarkkaavaisuuden herpaantumuksesta ei toruta koira, vaan harjoitus toistetaan ja palkitaan välittömästi, kun koira tekee oikein.

Seuraavaksi edetään siten, että katsotaan itse muutama sekunti pois päin koirasta, katsotaan alas ja palkitaan, mikäli koira on pitänyt kontaktin. Lopuksi koiraan katsotaan vain silloin tällöin, koska koiran tehtävä on pitää katsekontaktia, ei ohjaajan!

Makupala voidaan pitää omassa suussa ja sylkäistä sieltä koiralle tai ottaa makupala nopeasti suusta oike-

aan käteen ja antaa koiralle, mutta silti koira ei saa liikkua ennen lupaa tai hyppiä ulottuakseen lähestyvään makupalaan.

Kun koira on oppinut omaehtoisesti katsomaan pitkäkhön ajan, otetaan askel eteenpäin tai tehdään käännös ja pysähdytään. Koiran on ymmärrettävä, että on hauskaa istua sivulla, mutta on aivan yhtä hauskaa seurata ohjaajaa. Tavoitteena on koira, joka halukkaasti ja vapaaehtoisesti ilman mitään pakotteita, hakeutuu tuohon mukavaksi kokemaansa paikkaan. Ohjaajan on kiinnitettävä huomiota omaan asentoonsa ja kehonkieleeseen sekä eleisiin.

Jos koira ei ehdi istua oikeaan kohtaan, ei kiitetä eikä toruta eikä kosketa koiraan korjaamismielessä, vaan toistetaan harjoitus hitaammin ja selvemmin, jotta koira voi tehdä oikein. Kun koira on oppinut hakeutumaan oikeaan kohtaan, vauhtia lisätään ja koira silti pysyy mukana.

Askel kerrallaan

Pienten siirtymisten avulla koira opetetaan löytämään paikkansa sivulla. Vältetään samojen siirtymisten tekemistä, joten vaihdellaan erilaisia tapoja. Joskus otetaan kaksi askelta, joskus viisi, paikallakäännöksiä, askeleita taakse, oikealle jne. Harjoitellaan laadukkaasti: otetaan vain muutamia askeleita eteenpäin, ei kymmenien metrien suorita. Koira palkitaan seuraamisen aikana hyvästä seuraamisesta, ei istumisesta. Koira oppii hyvin helposti ja huomaamattamme odottamaan ja rakastamaan pysähdyksiä, koska ainoastaan vain silloin se saa palkkion. Lopputuloksena on koira, joka kulkee suorat kuin unessa ja havahtuu vasta, kun ohjaaja pysähtyy.

Kun koira selviää kolmesta askeleesta ja katsoo ohjaajaa kasvoihin, vaikeutetaan harjoitusta ja otetaan viisi askelta. Askelten määrää lisätään varovasti. Mikäli koira jostain syystä kadottaa katsekontaktin, liikuminen keskeytetään heti! Jos tuossa tilanteessa vain jatkaa menoa, koira luulee sen olevan hyväksyttävää. Kun koira kulkee halukkaasti sivulla pitäen hyvää katsekontaktia useamman metrin pituisia suorita, lisätään uusi vaatimus. Vaatimus on jokin valittu kielto sana, kun koira jostain syystä kadottaa katsekontaktin. Niin pian kuin koira katsoo uudelleen, se palkitaan. Koskaan ei saa olla enemmän ei-asioita kuin hyvä-asioita, sillä silloin koiran motivaatio seuraamiseen loppuu nopeasti kesken. Jatkoa ajatellen on aina parempi auttaa koira tekemään oikein kuin vaatia sitä tekemään oikein.

Käännökset ja pysähdykset

Käännöksistä tehdään 90 prosenttia oikealle pysähtyen ja vain 10 prosenttia oikealle pysähtymättä kääntyen. Koira oppii tarkkailemaan, mitä ohjaaja tekee seuraavaksi. Koiralle on selvästi ilmaistava, milloin suuntaa aiotaan muuttaa. Esimerkiksi lyhennetään kahden viimeisen askeleen pituutta ennen kääntymistä ja pysähtymistä. Vaikutelman vahvistamiseksi voidaan kääntää ylävartaloa selvästi oikealle juuri, ennen kuin jalat tekevät samoin. Kun koira on oppinut seuraamaan ohjaajaa hänen ylävartalonsa asennon mukaisesti, se myös huomaa välittömästi, milloin ohjaaja aikoo tehdä jotain muuta kuin vain kulkea suoraan. Ohjaajan on aina muistettava kääntyä samalla tavoin, jotta ei tahattomasti sekoita koira.

Kun liikutaan vasempaan, tehdään samoin: ensin puolipysähdys, käännetään ylävartaloa vasempaan, ennen kuin muutetaan liikkumissuuntaa vasempaan. Kun koira on oppinut huomaamaan, kuinka ohjaaja kääntää vartaloaan käännöksissä ja pysähdyksissä, minimoidaan liike vähitellen sellaiseksi, että vain koira voi havaita sen. Kun koira on oppinut 90 asteen käännökset, jatketaan kääntymistä 180 astetta. Myös tässä hyötyy, jos harjoittelee huomattavasti useammin täyskäännöksiä pysähtyen ja harvemmin täyskäännöstä liikkuen. Täyskäännöksestä ei saa tulla puoliympyrää, vaan yritys kääntyä takaisin omiin jalkoihin.

Täyskäännös on mahdollista tehdä kahdella tavalla. Toisessa tavassa koira kiertää ohjaajan oikealta puolelta hänen selkensä takaa sivulle. Tämän tavan kielteisiä puolia on, että ohjaajalla ei ole mahdollisuutta nähdä, mitä koira tekee selän takana (nuuskii maata, vilkuilee muualle, tekee turhan suuren kaaroksen). Ohjaajan ja koiran on vaikea tehdä käännös yhtä aikaa, koska koiran on vaikea päästä selvyteen, aikooko ohjaaja kääntyä pysähtyen vasempaan vai tehdä täyskäännöksen pysähtyen. Toinen tapa tehdä täyskäännös on kääntyä kaksi kertaa vasempaan, jolloin koira tekee sisimmäisen kierroksen. Tämä tapa vaatii usein ohjaajalta kuivaharjoittelua, jotta se ei koetilanteessa näytä epämääräiseltä paikallaan pyörimiseltä.

Juoksuosuus

Kun koira osaa kulkea oikein sivulla pitkähkön matkan, lisätään varovasti vauhtia ja juostaan muutamia askeleita. Juoksuaskelten määrää lisätään vähitellen. Ei missään vaiheessa hyväksytä koiran hyppimistä tai loikkimista. Juoksuosuudessa moni koira vaatii tiukemman käskyn - etenkin, jos koira on muutenkin tottumaton juoksemaan ihmisen rinnalla. Jos koira juoksee ohitse, pysähdytään ja kutsutaan koira luokse. Koiraa rauhoitetaan ennen kuin yritetään juosta uudelleen ja tällä kertaa tehdään se vähemmän koiraa innostavalla tavalla. Koira palkitaan vain oikeasta suorituksesta, toisin sanoen koira vapautetaan juostessa, jotta koira tietää tekevänsä oikein.

Ohjaajan itsensä on aihetta harjoitella tasaisen nopeuden ylläpitämistä. Hänellä on oltava sama nopeus liikkeissä huolimatta siitä, kulkeeko suoraan, tekekö käännöksen sekä juuri ennen pysähdystä. Monet jännittävät kilpailuissa niin paljon, että liikkuvat hitaasti pysähdyksissä ja käännöksissä, mutta heti niiden jälkeen he ryntäävät eteenpäin aivan liian nopeasti sekä tekevät epämääräisiä käännöksiä tai kadottavat kontaktin koiraan.

Jotta ohjaaja välttyy stressaantumasta tuomarin tai liikkeenohjaajan sanoista ja sen tähden kääntyy mahdollisesti väärään suuntaan, on hyvä toistaa aina ensin mielessään, mitä sanottiin ja vasta sitten toimia. Sanojen toisto mielessä kestää kahden askeleen verran ja samalla ehtii myös valmistaa koiraa liikkumissuunnan muutokseen. Varsinkin, jos koira on pienikokoinen, katseen annetaan harhailla sen verran, että voi silloin tällöin tarkistaa koiran sijainnin ja pitääkö se kontaktia.

Peruuttaminen

Koira kannattaa opettaa peruuttamaan. Monet koirat eivät tunnu tietävän, että niillä on takaruumis. Jotkut koirat ovat luonnonlahjakkuuksia peruuttamisessa ja sen opettaminen ei vaadi muuta kuin käskysanan lisäämisen koiran peruuttaessa omaehtoisesti jossain arkielämän tilanteessa. Jos sen sijaan koiralle pitää opettaa peruuttaminen, sen voi tehdä seuraavalla tavalla. Aluksi pidetään makupalaa tai lelua oikeassa kädessä, vasenta kättä käytetään estämään koiraa kääntymästä ulospäin tai istumasta kesken siirtymisen. Makupala tai lelu siirretään hitaasti koiran kuonon suunnasta taakse yhtä aikaa, kun otetaan pieni askel samaan suuntaan. Alussa pieninkin siirtyminen taaksepäin palkitaan ja sen jälkeen opetuksessa edetään hitaasti vähitellen lisäten askelten määrää.

Pallo apuvälineenä

Pallo tai jokin muu koiralle mieluisa esine on hyvä apuväline vapaana seuraamisen harjoittelussa. Pallo heitetään nopeasti lähtöjen, pysähdysten ja käännösten jälkeen. Se terävöittää koiran tarkkaavaisuutta, koska pallo voi lentää milloin tahansa. Palloa on silti käytettävä kohtuudella, jotta koira ei tule liian innokkaaksi ja sen tähden ala tekemään virheitä tai kadota kontaktia ja keskittymistään tehtävään.

Kun ollaan varmoja, että koira tietää, mitä seuraaminen tarkoittaa, siltä voidaan alkaa vaatia, että se seuraa ilman näkyviä apuvälineitä ja häiriöistä huolimatta.

Koira, joka ahdistaa

Ahdistaminen johtuu usein siitä, että koira seuraa vähän hieman liian pitkällä edessä. Ahdistamisen vähentämiseksi voidaan harjoitella nopeita - etupäässä vasempaan - käännöksiä, hidasta käyntiä ja pysähtyä usein. Jos koira menee liian eteen pysähdyksessä, sen ei anneta kiertää ohjaajan selän takaa, vaan se käsketään peruuttamaan oikeaan paikkaan. Kun koira kulkee ahdistamatta, sitä kehuaan ja se palkitaan.

Myönteinen asia

Opetta koiralle, että seuraamiskäsky merkitsee jotain myönteistä. Ulkoilutuksen aikana koira kutsutaan silloin tällöin luo, seurautetaan muutama metri ennen kuin se nopeasti palkitaan jollain todella hyvällä

makupalalla, lelulla tai ehkä vetoleikillä. Yhtä hyvin voi koiralle opettaa, että seuraamiskäsky tarkoittaa samaa kuin makupala. Koiralle sanotaan käsky ja annetaan makupala yhtä aikaa. Kun tätä on tehty monta kertaa, koira reagoi ottamalla kontaktia niin pian kuin se kuulee käskysanan. Makupalan voi myös korvata jollain esineellä, esimerkiksi pallolla.

Maahanmeno

Ohjaaja ei saa pysähtyä käskiessään koiran maahan, vaan hänen on käskyn jälkeen jatkettava välittömästi matkaa koiran jäädessään makaamaan paikalleen. Luvan saatuaan ohjaaja palaa koira luo ja jälleen luvan saatuaan käskää koiran istumaan.

Liikkeestä maahanmeno ja liikkeestä seisomaan jääminen muistuttavat paljon toisiaan. Koira sekoittaa liikkeitä helposti keskenään, joten niiden harjoittelemista peräkkäin tai edes samalla harjoituskerralla, on vältettävä. Koira auttaa, jos käskiessä käyttää hyvin erilaisia äänensävyjä. Koiran on mentävä suoraan ja nopeasti maahan. Koiran on todella mentävä joka kerta maahan asti, eikä se saa jäädä puolittaiseen asentoon.

Harjoittelu aloitetaan siten, että sanotaan käskysana, otetaan askel sivuun ja jos koira menee maahan, se palkitaan. Kun tämä sujuu, mennään koiran eteen, käännytään ja palkitaan. Askelten lukumäärää lisätään vähitellen. Koira palkitaan vain suorasta maahanmenosta. Jos se menee maahan vinoon, otetaan liike alusta kehumatta tai torumatta koira mitenkään.

Ei silti ole hyväksyttävää, että koira alkaa hidastella. Jos koira on opetettu menemään maahan istumisen kautta, siis koiran kanssa on ensin pysähdetty, koira on istunut ja se on käsketty maahan vasta siitä, on nyt oltava todella tarkkana ja huolellinen maahanmenon nopeuden suhteen. Etua sen sijaan on, jos koira on alun pitäenkin opetettu menemään maahan suorilta jaloiltaan.

Itse olen opettanut koirani niin, että kun se menee nopeasti ja suoraan maahan, se saa palkkion välittömästi otettuani korkeintaan kaksi askelta pois päin siitä. Jos se sen sijaan menee hitaasti maahan tai joskus jopa erehtyy jäämään istumaan, palaan koiran luo, otan sen mukaani ja käskytän sitä uudelleen. Jos se nyt tekee, kuten halusin, palkitsen sen runsaasti.

Jos koira tekee virheen ja sitä korjataan tai rangaistaan siitä, seurauksena on useimmiten vain maahanmenon hidastuminen tai että koira menee entistä vinompaan, koska se osoittaa rauhoittavia signaaleja ja ei ymmärrä, mistä syystä sitä korjattiin tai rangaistiin.

Jos liikettä harjoittelee jatkuvasti kovin kilpailunomaisesti, koiran seuraaminen huonontuu, se alkaa jättää ja ennakoimaan käskyä. Sen tähden seuraamisosuutta ja maahanmenoa ei saa yhdistää kuin joskus harvoin - toivottavasti vain ja ainoastaan kilpailuissa. Koska jos koira osaa seurata ja mennä maahan pysyen siinä paikallaan, sitä ei edes kannata turhaan yhdistää.

Tein aikoinaan itse tämän yllämainitun virheen erään koirani kanssa. Jotta sain edes jotenkin sitä korjattua, opetin koiralle tavallaan uuden liikkeen. Kuljin ensin kymmenkunta askeletta suoraa, käännyin ja otin jälleen viitisen askeletta ennen kuin käskin koiran maahan. Ennakoiminen koetilanteessa väheni, kun koira odotti täyskäännökseni jälkeistä maahanmeno-käskyä. Tämän korjaustavan käyttäminen edellyttää, että koira on muutoin halukas seuraamaan ja pitämään kontaktia.

Omaan tahattomaan sanattomaan viestintään on jälleen kiinnitettävä alusta alkaen runsaasti huomiota. Koira ei saa oppia, että on mentävä maahan vasta, kun ohjaaja vilkaisee taakseen. Sen tähden on hyvä käyttää apuna tuttua, joka katsoo, että koira tottelee nimenomaan käskysanaa.

Luoksetulo

Ensin koiran osattava istua paikallaan, joka on opetettu jo aiemmin erikseen. Koska koira on myös aiemmin opetettu tulemaan käskystä sivulle, luoksetuloa aletaan ottaa aluksi lyhyillä matkoilla. Liike koostuu monesta osasta ja jotta koira voidaan palkita oikeasta asiasta, liike myös opetetaan osissa. Koira jätetään istumaan, asetetaan sen eteen tai otetaan muutama askel pois päin. Toistetaan "istu" tms. ja koiran ei anne-

ta nousta. Kun koira on istunut hetken paikallaan, koira vapautetaan hyvin selkeällä käskyllä esim. "vapaa". Tämän tarkoituksena on vahvistaa koira tietoisuutta siitä, milloin sen on lupa nousta ja milloin ei. Ohjaaja ottaa askeleita edestakaisin, kiertää koiran, mutta sen on silti istuttava paikallaan. Koira käydään välillä palkitsemassa.

Jos koiran ja ohjaajan suhde on kunnossa, mitään varsinaista luoksetulon opetusta ei tarvita. Luoksetuloa voi vahvistaa ulkoilutuksen yhteydessä kutsumalla koira ja palkitsemalla sen. Itse käytän arkielämän luoksetulossa eri käskysanaa kuin kilpailuissa. Koeliikkeen käskysana tarkoittaa ehdotonta luoksetuloa, kun taas kotiololoissa käyttämäni "tänne" on vain kehoitus tulla luokse tai sisälle pihalta. Tosin siitäkin palkitsen koiriani vaihtelevasti, jotta kehoitus säilyy niiden mielessä mieluisana asiana.

Suurempi ongelma on yleensä varaslähtö: koira joko lähtee jo, kun ohjaaja kääntyy tai kun tuomari antaa luvan kutsua koira. Tällöin pitää harjoitella, että koira ei joka kerta kutsutakaan luokse, vaan palataan sen luo. Kilpailutilannetta harjoitellaan siten, että tuttava toimii tuomarina ja antaa monta kutsulupaa, mutta koira kutsutaan luokse vasta esimerkiksi toisen tai kolmannen "käsky"-sanon jälkeen.

Yllä mainitun tilanneoppimisen takia kannattaa luoksetulomatkaa ja kutsun välistä aikaa vaihdella, jotta koira ei opi ennakoimaan. Joskus oikein tarkan koirani kohdalla, joka lähti liikkeelle jo, kun vasta avasin suuni, jouduin ensin huutelemaan kaikenlaisia sanoja ja vasta sitten lopuksi luoksetulon käskysanan. Koirakohtaisuus on siis aina otettava harjoittelussa huomioon.

Koira ei innosteta tai kehua hitaasta luoksetulosta. Aikoinaan en antanut koiran tulla edes perille asti, vaan pysäytin sen ja vein takaisin lähtöpaikkaan. Se ei saanut palkkiota hitaudesta, joten muutaman tällaisen palautuksen jälkeen sen into makupalaa oli jo niin suuri, että vauhti oli parempi, jolloin otin sen vastaan ilman sivulle tuloa ja palkitsin. Ohjaaja ei saa milloinkaan olla koiran kannalta liian ennustettavissa ja palkitsemistapoja on hyvä vaihdella.

Jos halutaan, että koira istuu ensin eteen ja siirtyy vasta siitä sivulle, eteen istuminen opetetaan erikseen. Koira ohjataan haluttuun paikkaan lyhyen välimatkan päästä. Koira palkitaan vain, jos se istuu riittävän lähelle ja huolehditaan, että koira istuu suoraan. Mistään sinnepäin tehdystä suorituksesta ei palkita. Sen jälkeen voidaan koira silloin tällöin kutsua sivulle, mutta ennakoimisen välttämiseksi ei joka kerta. Jos koira istuu sivulle tullessaan vinoon, harjoituksissa palataan taaksepäin.

Seisominen

Otetaan muutama askel ja samalla, kun sanotaan käsky, joko heitetään pallo koiran taakse tai syötetään koiralle makupala suoraan sen suuhun. Ensiksi on mietittävä, miten pysähdytään koiran lähelle. Ohjaaja asettuu joko koiran eteen tai ottaa askeleen sivuun. Koira luulee helposti, että kyseessä on normaali seuraamisen pysähdys, jonka takia se oppimansa mukaan automaattisesti istuu.

Käskysanan tultava samanaikaisesti, kun käsi on tarkalleen koiran kuonon edessä, muuten koira ehtii ottaa pari askelta käden perään. Opetuksessa käytetään vasenta kättä, jotta koira ei seisahtu vinoon. Toistetaan käskysanaa makupalaa syöväälle koiralle ja vapautetaan se. Itse ollaan muuten mahdollisimman eleeton, mutta käskysanan on sen sijaan oltava riittävän selkeä.

Kun koira pysähtyy välittömästi käskyn kuullessaan, annetaan makupala tai heitetään pallo vasta muutaman sekunnin kuluttua. Palataan välittömään makupalan antoon tai pallonheittoon myöhemmin uudelleen. Välillä seisahtumisen jälkeen kävellään kierros ja palataan antamaan koiralle palkkio, jolloin koira saa palkkion odottamisesta seisaallaan.

Seuraavaksi vaikeutetaan liikettä siten, että kädessä ei ole enää makupalaa. Jos koira ymmärtää käskyn ja pysähtyy, se palkitaan heti (oikealla kädellä, vasenhan on pysähdysmerkinä). Ei pidetä kiirettä poistua koiran luota. Kun koira ymmärtää käskyn kuten haluamme sen ymmärtävän, peruutetaan sen luota, kiitetään sanallisesti ja heitetään sille palkkio, joko pallo tai makupala.

Koira ei saa joutua liikkumaan eteenpäin yltääkseen palkintoon. Seuraavaksi mennään muutama askel pois päin ja palataan takaisin palkitsemaan koira. Koira opetetaan odottamaan, että ohjaaja palaa sen luo, ennen kuin se saa palkkion. Koira harjoitetaan odottamaan yhä kauemmin palkkiota. Käsimerkin käyt-

töä vähennetään mahdollisimman pikaisesti, kunnes jäljelle jää vain suullinen käsky. On uhkarohkeaa sotkea korjaaminen liikkeeseen, koska sen seurauksena koira voi lyyhistyä tai alkaa liikkua epävarmuuttaan ympäriinsä. Parempi on yrittää opettaa liike siten, että koira kokee sen mieluisana suorittaa.

Vapaahyppy

Hypyn opettaminen aloitetaan matalan esteen avulla ja koiralle opetetaan ensin, mitä "hyppy" tarkoittaa. Käskysanan opettamisessa voi käyttää hyväkseen tilanteita, joissa koira omaehtoisesti hyppää jonkin yli: ojan tai puunrungon tms. Jotkut koirat tarvitsevat auttamista käsieleillä, jotta oppivat ymmärtämään, mitä siltä halutaan, mutta tässäkin tapauksessa ylimääräiset avut jätetään pois pikaisesti. Koira ei saa oppia, että hyppykäsky on sama kuin käsiele ja sana. Kun koira on hypännyt esteen yli, se palkitaan välittömästi ennen kuin se ehtii kiertää esteen ja palata omistajan luo palkkiotaan hakemaan.

On suotavaa, että tässä vaiheessa koira on oppinut seisomaan käskystä, jolloin ei tarvitse kuin yhdistää osaset. Toisin sanoen uusi asia yhdistetään vanhaan tuttuun opittuun: seisomiseen, jossa ohjaaja palaa koiran luo ja käskee sen istumaan.

Kilpailutilannetta ajatellen on vain muistettava harjoitella erinäköisillä esteillä ja erilaisilla alustoilla.

Kokonaisvaikutus

Kokonaisvaikutus ei itsessään ole mikään varsinainen liike. Tuomari arvostelee ohjaajan ja koiran välisen yhteistyön suoritusten aikana ja niiden välissä. Arvostelussa pitäisi ottaa huomioon työskentelyn iloisuus ja hauskuus. Koiraan ei saa koskea liikkeen aikana eikä sitä saa kuljettaa kaulapannasta liikkeiden välillä.

AVOIN LUOKKA

Paikallamakaaminen

Näkösuojassa

Harjoittelu aloitetaan jälleen hitaasti ja edetään koiran edistymisen mukaan. Ensimmäisellä kerralla vain käydään piilossa. Alkuharjoittelussa ei saisi kadottaa koira kokonaan näköpiiristään. Vähitellen kadotaan hetkeksi koiran näkyvistä, mutta tullaan heti takaisin, palkitaan koira ja kadotaan taas piiloon. Piilossa ollaan eripituisia aikoja. Harjoitellaan erilaisissa paikoissa ja vieraiden koirien kanssa. Kuten aina paikallalolossa on tärkeää, että koira ei missään vaiheessa saa päästä nousemaan ja liikkumaan ohjaajan perään.

Vapaana seuraaminen

Liike tehdään kuten alokasluokassa, mutta arvostelu on tarkempaa ja tiukempaa. Jos alokasluokan seuraamisessa on ollut pieniäkin puutteita tai epätarkkuuksia, nyt on korkea aika saada virheet korjattua. Parasta on palata harjoituksissa taaksepäin. Joskus jopa joutuu palaamaan aivan alkuopetukseen saakka.

Maahanmeno

Liike on aivan sama kuin alokasluokassa, mutta arvostelu on tarkempaa ja tiukempaa.

Luoksetulo

Liikkeeseen tulee mukaan seisomaan pysähtyminen luoksetulomatkan puolivälissä. Jos koiralle opetetaan käsimerkki, kyseessä on kuin uusi liike. Tässä voidaan hyödyntää ulkoilulenkkejä ja käyttää esimerkiksi palloa. Kun koira on tulossa kohti, heitetään pallo. Aluksi ei tarvitse sanoa mitään, seistään vain hiljaa ja heitetään. Koira saa juosta pallon perään ja hakea sen. Harjoitus toistetaan 4-5 kertaa. Seuraavalla kerralla ollaan vain heittävinään pallo. Ei vielääkään sanota mitään. Kun koira pysähtyy, kiitetään sanallisesti ja pallo heitetään vasta nyt. Pallon on aina lennettävä koiran taakse. Jos koira ei pysähdy, vaan liikkuu edel-

leen, huudetaan ja näytetään, että pallo on yhä kädessä. Harjoitusta toistetaan muutama kerta, jotta koira tulee epävarmemmaksi ja katsoo tarkemmin ohjaajaa.

Seuraavaksi aletaan vaihdella harjoitusta siten, että joskus kutsutaan ja heitetään pallo, toisinaan otetaan vain suoria luoksetuloja. Joskus kutsutaan koira ja ollaan jälleen vain heittävinään pallo. Koira ei näin toimittaessa voi aavistaa, mitä ohjaaja haluaa, eikä siten opi ennakoimaan ja hidastelemaan odottaessaan käskyä.

Jos koira ei ole kiinnostunut pallosta, palkintona voidaan käyttää isohkoa makupalaa. Tällöin on myös vähennettävä etäisyyttä, koska makupala ei lennä yhtä hyvin kuin pallo. Jos haluaa käyttää suullista käskyä, se liitetään mukaan, kun koira varmasti osaa pysähtyä käsimerkistä. Valeheittoliikettä vähennetään, jolloin käskystä tulee pysähtymismerkki koiralle. Lopuksi jätetään valeheitto kokonaan pois. Huolimatta pysäytyksestä koiran pitää tulla nopeasti luo. Suoria luoksetuloja on otettava hyvin paljon vauhdin ylläpitämiseksi.

Seisominen

Liikkeestä seisomaan jääminen tehdään aivan samoin kuten alokasluokassa.

Nouto

Nouto näyttää tottelevaisuuskokeissa olevan sellainen liike, joka joko sujuu tai sitten ei. Monella koiralla vastenmielisyys noutoa kohtaan johtuu siitä, että se johtaa enemmän tai myöhemmin konfliktiin ohjaajan kanssa. Noudon harjoittelu aloitetaan mielellään jo silloin, kun koira on todella nuori, jolloin se oppii ymmärtämään käskysanan leikin yhteydessä. Opetustapoja on monia.

Jos koira ei ole kiinnostunut esineestä, ensin on tehtävä työtä koiran kiinnostuksen herättämiseksi. Aloitetaan siten, että esine laitetaan lattialle koiran eteen ja istutaan itse viereen. Kun koira katsoo esinettä, se palkitaan makupalalla. Seuraavaksi odotetaan, että koira koskettaa kuonollaan esinettä, ennen kuin se palkitaan. Seuraavaksi houkutellaan koira hamuamaan esinettä suuhunsa ja lopulta nostamaan se maasta ylös, ennen kuin se saa makupalan.

Jos koira on kiinnostunut esineistä, koira pyydetään sivulle istumaan, laitetaan noutokapula sen suuhun ja sanotaan käsky, esimerkiksi "hae". Sen jälkeen sanotaan "irti" ja palkitaan koira. Seuraava vaihe on, että laitetaan esine koiran eteen tassujen juureen niin, että se pystyy nostamaan kapulan maasta itse liikkumatta. Esinettä siirretään vähitellen yhä pidemmälle ja pidemmälle. Kapulaa aletaan heittää vasta, kun koira tajuaa mistä on kyse.

Liike opetetaan koiralle tavallaan lopusta alkuun. Kun koira lähtee hakemaan kapulaa, sille on jo siinä vaiheessa iskostunut päähän, että nouto tarkoittaa, että istutaan sivulla kapula suussa ja ohjaaja ottaa sen ja antaa makupalan. Koira oppii automaattisesti tulemaan sivulle käytetyllä noutokäskyllä, eikä se tarvitse mitään ylimääräisiä "pidä" tai "sivulle" käskyjä opetusvaiheessakaan. Koira ei myöskään opi pureskelemaan esinettä, koska se alusta alkaen ei ole sille saalis. Tällä opetustavalla myös välttyään siltä, että koira menee halukkaasti kapulan luo, mutta ei joko nosta sitä maasta tai nostaa sen maasta, mutta jää paikoilleen seisomaan.

Noutoa pitää harjoitella paljon ja kauan ja ennen kaikkea on edettävä hosumatta.

Varaslähtö

Varaslähtö on eräs ongelma. Noudon opetuksessa on tätä virhemahdollisuutta ennakoitava. Esineen heiton jälkeen annetaan koiran joskus istua kauankin paikallaan, ennen kuin se saa luvan noutaa. Toisinaan koira ei lähetetä lainkaan, vaan haetaan esine itse tai käskytetään koira seuraamaan, tehdään täyskäännös ja seurautetaan koira takaisin heittopaikalle ja annetaan vasta sitten lupa noutaa esine.

Koira ei lähde noutoon

Itselleni on joskus käynyt niin, että olen ollut liian hätäinen ja painostava noudon opetuksessa. Koira ei ole lähtenyt noutamaan esinettä ensimmäisellä kehotuksellani. Korjatakseni asian otin samanaikaisesti askeleen poispäin koirasta, kun annoin noutokäskyn. Jos koira lähti noutamaan esinettä, palkitsin sen ruhtinaallisesti vaatimatta mitään sivulla luovutusta, vaan otin koiran suoraan vastaan kapulan kanssa. Muutaman tällaisen harjoittelukerran jälkeen jätin pois askelsiirtymiseni ja sen sijaan vain kallistin ylävartaloani poispäin koirasta. Vähitellen olin saanut virheeni korjattua ja vahvistettua koiraa, että se tekee oikein, kun se lähtee ensimmäisellä käskylläni noutamaan esinettä.

Kauko-ohjaus

Liike voidaan opettaa joko lelulla tai makupalalla. Kun koira nousee käskystä istumaan tai menee maahan, lelu heitetään koiran taakse. Opetetaan koiralle oikea tekniikka vaihtaa asentoa ja vain tämän tekniikan käyttämisestä koira saa palkkion. Aluksi palkitaan jokaisesta asennonvaihdosta. Otetaan rauhallisesti ja hitaasti sekä vältetään korjaamista koiraa. Korjaamisen tuloksena saadaan vain epävarma koira, joka yrittää tulla lähemmäs ja lepyttää ohjaajaansa.

Kun koira on tottunut liikkeeseen, laitetaan lelu tai makupala piiloon. Kun koira on vaihtanut asentoa, sen luo mennään nopeasti ja palkitaan. Yleensä makupala on parempi vaihtoehto palkitsemiseen tässä liikkeessä kuin lelu, koska makupala samalla rauhoittaa koiraa. Etäisyyttä lisätään vain senttejä päivässä. Joskus kuulee neuvottavan, että koiran eteen laitetaan este estämään liikkuminen eteenpäin tai koira laitetaan pöydän päälle, mutta näillä tavoilla koira kyllä oppii muuttamaan asentoa, mutta ei oikeaa tekniikkaa. Koiralle on opetettava myös kilpailunomainen tilanne, jossa joku henkilö seisoo sen takana.

Hyppy

Koiran on hallittava "hyppy"-käsky niin hyvin, että on ihan sama mistä kohdasta ohjaaja pyytää koiraa hyppäämään. Koska koira on jo alokasluokan hyppyä harjoiteltaessa oppinut hyppäämään esteen yli, liikkeeseen tarvitsee vain lisätä istuminen esteen takana. Aluksi palkitaan koira tietenkin istumisesta esimerkiksi antamalla sille makupala esteen yli – ei siis itse mennä esteen taakse, ettei koira sekoita sitä alokasluokan hyppyyn. Kun tämä sujuu moitteettomasti, otetaan mukaan paluuhyppy. Tärkeää on vahvistaa sitä, että koira istuu nopeasti ja on tarkkaavainen.

Jos koira ei tunnu oppivan ymmärtämään, mitä paluuhyppykäskyllä tarkoitetaan, se opetetaan koiralle omana osanaan. Koira viedään istumaan esteen taakse, palataan itse toiselle puolelle ja aluksi vaikka houkuttelemalla kädellä saadaan koira hyppäämään takaisin. Apuja on jälleen vähennettävä niin pian kuin mahdollista. Koiran ei anneta missään vaiheessa kiertää estettä.

Jatkossa palkitaan vaihtelevasti, jotta koira ei ala omatoimisesti hyppäämään takaisin tai ei malta istuutua toiselle puolelle. Joskus taas koira ei saa palkintoa, ennen kuin se on hypännyt myös takaisin ja istuutunut sivulle. Kilpailutilannetta ajatellen kannattaa myös harjoitella siten, että vie koiran istumaan eri matkojen päähän esteen taakse ja hyvinkin vinoon ja opettaa sille, että sen on aina hypättävä esteen yli, kun ei koskaan voi tietää, miten koira kokeessa sattuu esteen taakse asettumaan.

Kun koiralle tehdään jo tässä vaiheessa selväksi, että estettä ei kierretä, siitä on apua myös ylempien luokkien hyppynoutoa ajatellen, jossa kapula voi lentää hyvinkin vinoon esteen taakse. Jos koira aikoo kiertää esteen, se pysäytetään kieltosanalla ja ohjataan hyppäämään yli. Jos koiralle siinä vaiheessa sanoo hyppy, kun koiran lapa on jo hyppytelineen sivutuen tasolla, se ei näe edessään mitään estettä, jonka yli hypätä. Ei siis turhaan sekoiteta koiraa, vaan kerrotaan sille selvästi, että se tekee väärin.

(Teksti: Eila Vuorenranta, e-mail: quattros@phnet.fi)